

Utvikling uten økonomisk vekst

Krever samarbeid og tillit, stramme
prioriteringer og god styring

Vårt kjerneoppdrag

Hovedbudskap

- Vi leverer gode og effektive tjenester
- Sterke krefter som påvirker oss
- Lave inntekter (350 plass av 356 kommuner)
- Mye gjeld (91,7 % mot anbefalt 75 %)
- Dyr struktur, mange små tjenestesteder
- Vi driver effektivt
- Økende behov for velferd
- Prisvekst og inflasjon
- Vedvarende høyt merforbruk
- Satse på våre unge; Sikre finansiering
- Ta demografiutviklingen på alvor: tiltak for å dempe vekst i behov
- Eiendomsskatt er ikke nok
- Fremtidens behov må finansieres: Kutt og omstillingprogrammet Bærekraft 2030

**VI HAR EN
PLAN:
Sikre
lovpålagte
tjenester og
investere i
fremtiden**

Dagsorden

- Kommunens oppdrag, utfordringer og plan for videre arbeid
- Langsiktige strategier for utvikling og prioriterte utviklingsprosjekt
- Økonomisk situasjon og nærmere om forslaget
- Videre behandling, tilgjengelig materiale og spørsmålsordningen
- Detaljert orientering i hovedutvalgene kl 17.00

Larvik
kommune

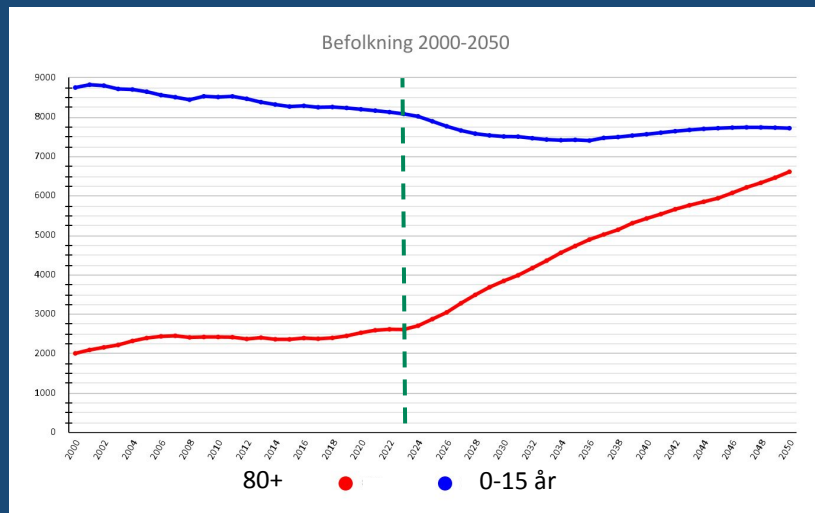
Utfordringer og vår plan

Perspektivmeldingen 2021

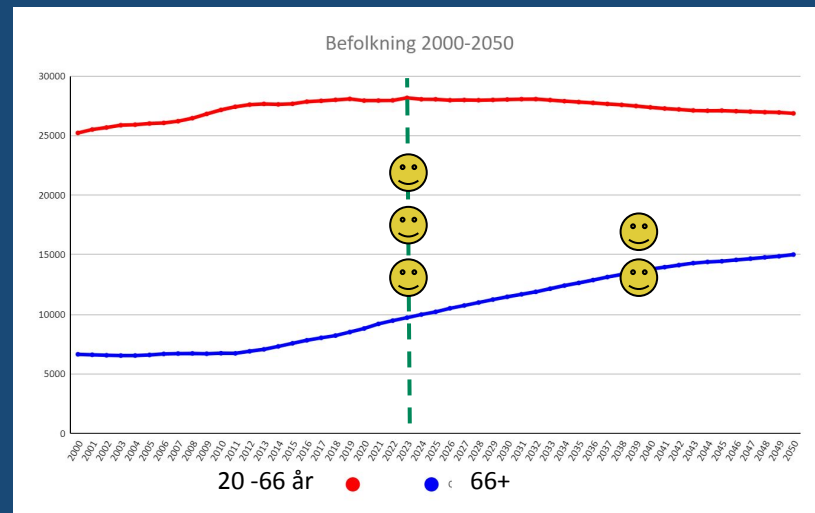
- Det går mot trangere økonomiske tider, med lite rom for nye offentlige utgifter
- På lang sikt er utfordringene ennå større
- Det finnes løsninger, med de vil være upopulære
- Klima- og miljøpolitikken går i riktig retning, men for sakte

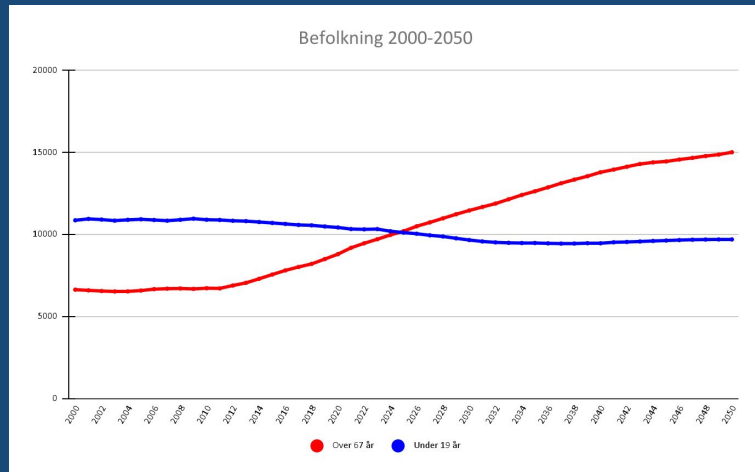
Økende behov for velferd

Færre må skape velferd til flere

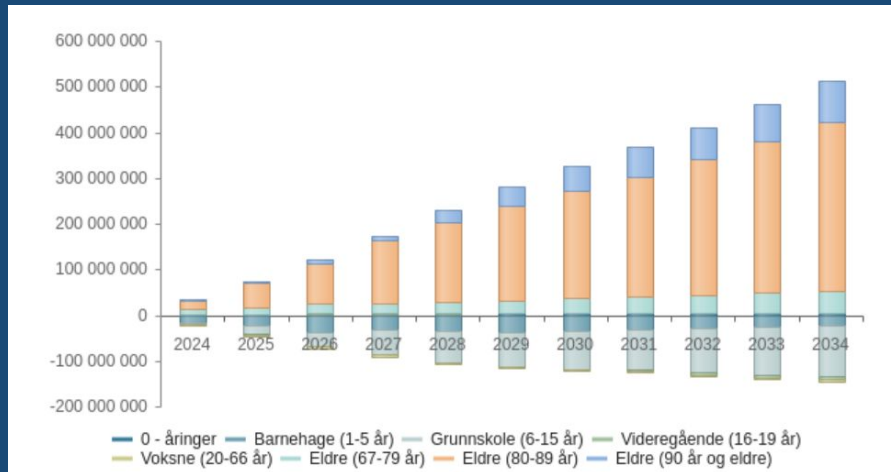

Vi har permanent "høy vannstand..."

Vi tar demografien på alvor

Det koster

Vi kan ikke
bemanne oss ut av
fremtidens
utfordringer

Et fattigdomsbevarende inntektssystem

“Skjevfordelingen i inntektene fra staten er i ferd med å bli en av de største samfunnsutfordringene i Norge, og fører til at du ikke lenger har tilgang til likeverdige tjenester uavhengig av hvor du bor.”

Larvik kommune

Aftenposten
8.9.23

Fakta. Omfordelingen mellom kommuner	Fakta. Fattige og rike kommuner
Gir mest	Mest inntekt
1. Bykle: 34.100.	1. Bykle: 190.300.
2. Frøya: 33.700.	2. Eidfjord: 173.400.
3. Modalen: 25.700.	3. Suldal: 170.500.
4. Eidfjord: 18.400.	4. Modalen: 166.300.
5. Bærum: 18.400.	5. Aurland: 160.800.
6. Bø: 18.000.	6. Aukra: 138.000.
7. Sirdal: 15.500.	7. Vinje: 137.300.
8. Oslo: 11.500.	8. Sirdal: 129.700.
9. Austevoll: 11.400.	9. Utsira: 129.100.
10. Hol: 10.800.	10. Tydal: 127.400.
Får mest	Minst inntekt
1. Guovdageaidnu/Kauto- keino: 14.000.	1. Horten: 62.800.
2. Lobåk/Lavangen: 13.400.	2. Stjørdal: 62.900.
3. Høylandet: 12.500.	3. Hå: 63.100.
4. Tolga: 12.500.	4. Askøy: 63.300.
5. Sel: 12.200.	5. Enebakk: 63.300.
6. Aarborte/Hattfjelldal: 11.900.	6. Larvik: 63.600.
7. Gjerstad: 11.800.	7. Sandefjord: 63.700.
8. Leirfjord: 11.600.	8. Klepp: 63.800.
9. Gamvik: 11.400.	9. Drammen: 63.900.
10. Søndre Land: 11.400.	10. Øvre Eiker: 64.100.
Tall regnet i kroner pr. inn- bygger i 2022. Omfatter kommunenes inntekter fra personskatt på inntekt og formue og naturressursskatt på kraftproduksjon i kom- munen.	Tallene viser samlede kom- munale inntekter pr. innbyg- ger i 2022. Summen av ut- jevnede skatteinntekter, frie «korrigerte» rammeoverfø- ringer, eiendomsskatt, inn- tekter fra konsesjonskraft og inntekter fra havbruksfon- det. Utbytte fra aksjer er ikke inkludert.
Kilde: Kommunal- og dis- triktsdepartementet	Kilde: Kommunal- og dis- triktsdepartementet

Vi driver effektivt

Kommunal Rapport -

Kommunebarometeret:

- Mest effektiv i fylket
- Nummer tolv i landet, uavhengig av kommunegruppe
- Best i kommunegruppe 11: (45 000 til 79 999 innbyggere)
 - Samlet
 - Pleie og omsorg
 - Administrasjon og styring

Kostnadsnivå		6 ↗	# 12	▼
Sammenlikn med		Nabo		
Larvik		-6	# 12	
Holmestrand		-45	# 37	
Tønsberg		+20	# 66	
Sandefjord		+37	# 75	
Kongsberg		-75	# 87	
Porsgrunn		-49	# 106	
Siljan		# 161	+31	
Kragerø		# 237	-21	
Bamble		# 269	+25	
2022				

Vi har mindre å skape velferd for

- Lavere inntekter
- Mye gjeld

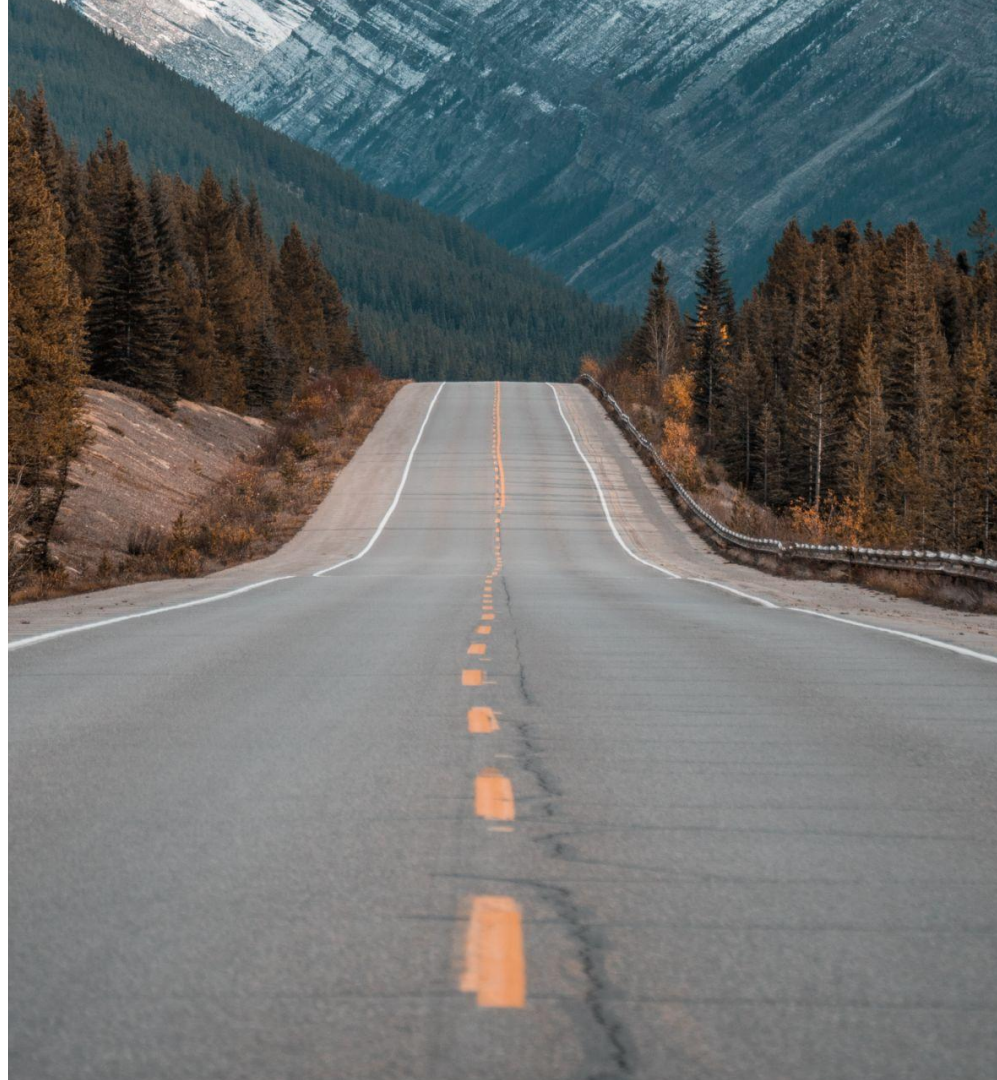
441
millioner
kroner i
renter og
avdrag i
året

Økte utgifter og høye renter

+ 100 mill
investeringer
=
-10 mill i
drift

**En situasjon som
krever tøffe
prioriteringer**

Fremtidens behov må finansieres

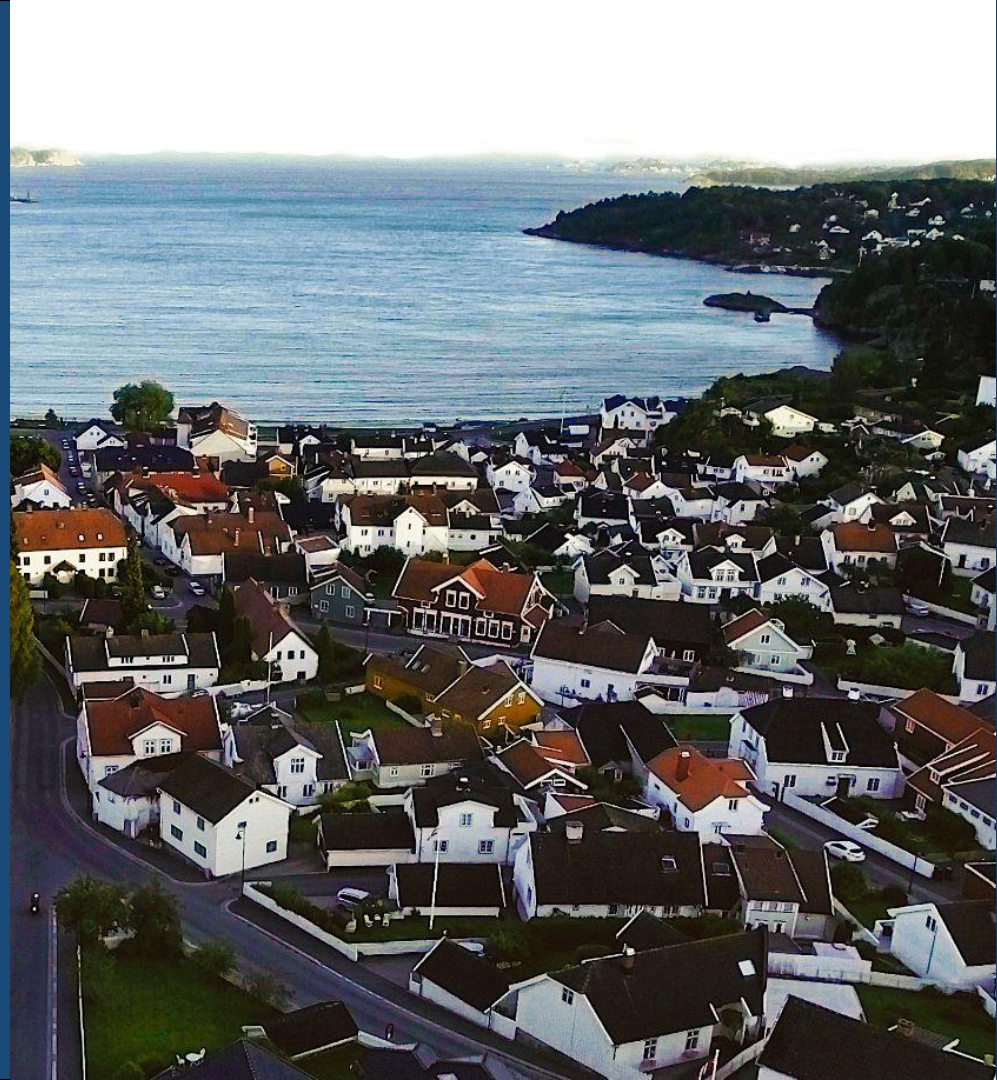
Ivareta de
som
trenger oss
aller mest

Eiendomsskatt for nødvendige investeringer og forsvarlig drift

Eiendomsskattens dilemma

Larvik
kommune

Eiendomsskatt er
ikke nok

“Bærekraft 2030”

Omstilling:
56 millioner
i 2027

Kutt i kvalitet og omfang i tjenestene

Prognose:

Merforbruk i tjenestene på 50 millioner kroner i 2023

Kutt:

38,5

millioner i 2024

Økende til:

81.9

millioner i 2027

Larvik
kommune

Vi trenger alle våre
ansatte

Viktige satsinger må utsettes

Fortsatt trofast mot vedtatte mål

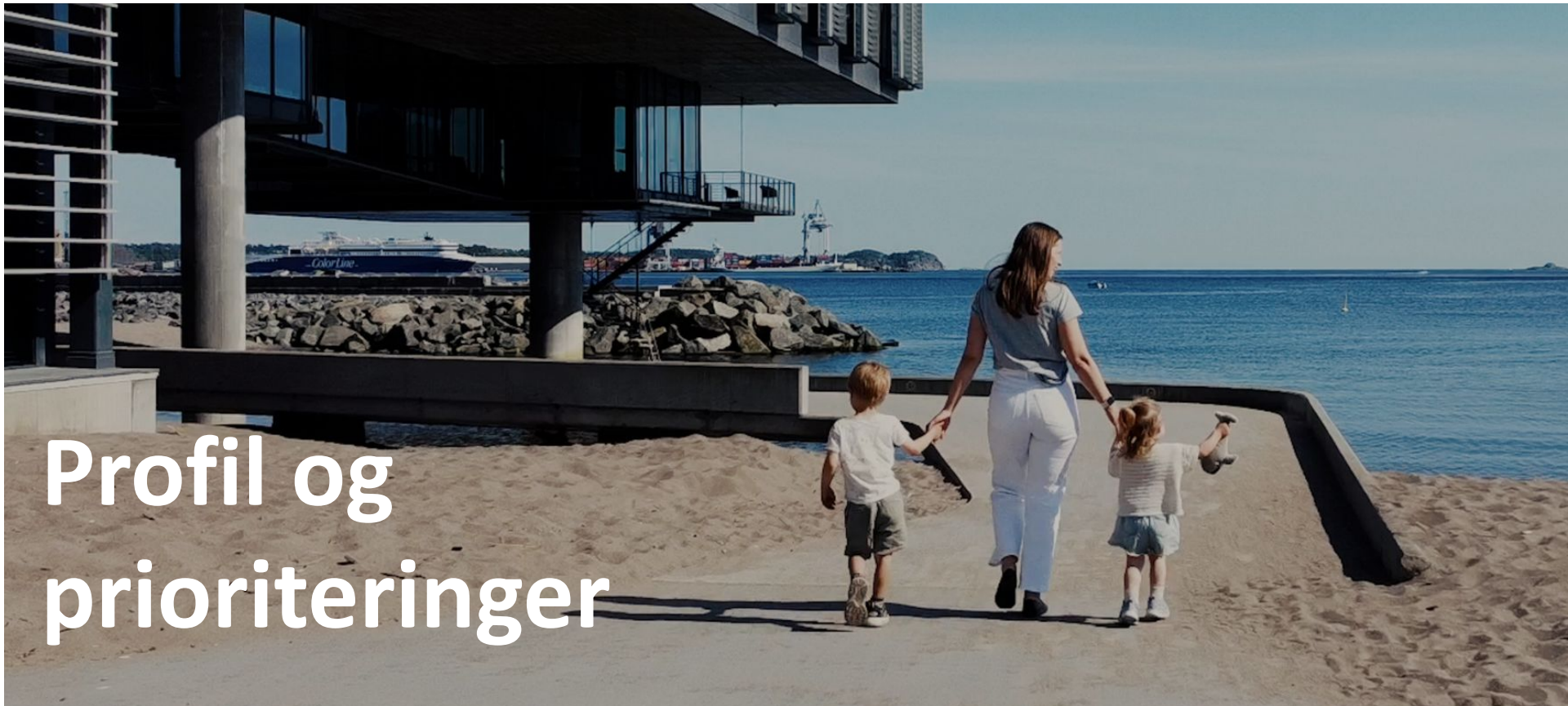
Men, strammere prioriteringer og
redusert kraft og tempo

- holde fast i de gode planene
Kommunestyret har besluttet
- prioritere innovasjon,
omstilling og utviklingsarbeid
- ha mer realistiske og målretta
budsjett
- ivareta våre verdier i
organisasjon, bygg og anlegg
- ivareta helhet og balanse i
vårt oppdrag som kommune

Larvik
kommune

Profil og prioriteringer

Strategier i perioden

Økonomisk bærekraft

Demokratisk arena

Samfunnsutvikling

Tjenesteutvikling

Larvik
kommune

Budsjett-
reform

Folkevalgt ledelse

Byutvikling;
fra plan til
resultat

Skape mer
for mindre
– sammen

Hovedbudskap investeringsbudsjett

Holder fast på vedtatt handlingsregel for gjeld, for å dempe presset på våre driftsbudsjett.

- VAR-investeringer på høyt nivå
- Ombygging Gamle Mesterfjellet skole
- Stavern skole - rehabilitering
- Brunla ungdomsskole - Oppgradering
- Ny legevakt
- Rehabilitering kirkegårder - Undersbo
- Nye heldøgns omsorgsplasser
- Boliger for unge med ulike funksjonsnedsettelse
- Omsorgsteknologi og medisinsk utstyr
- Kommunalteknisk anlegg Øya
- Grunnskole SIKT - digitale læringsmidler

Flere prosjekter foreslås redusert og/eller utsatt.

Økende
etterslep på
vedlikehold

Hovedbudskap driftsbudsjett

- Kjerneoppgavene prioriteres (Lovpålagte oppgaver)
- Tar demografiutfordringen på alvor
- Satser på våre unge
- **Tydelig økning i budsjettene for Helse og mestring, Oppvekst og kvalifisering**
- Omfattende kutt; Forebyggende og tidlig innsats, byutvikling, kultur, vedlikehold, omstillings- og utviklingsarbeid. Detaljer i Hovedutvalgene.
- Svakt netto driftsresultat

Holder fast ved vedtatte satsinger, men redusert tempo og kraft i arbeidet.

Finansiere
bemannings-
normer i
oppvekst

Dempe
vekst i helse
og omsorg

Tjenesteområde Helse og mestring

- Sette oss alle i stand til å klare oss bedre selv lengre, gi forsvarlige tjenester til de som har behov
- Styrke tjenestene til hjemmeboende; avlastning, dagtilbud og hjemmesykepleie
- Dreining mot større institusjoner, avvikle de små
- Flere ungdommer under samme tak
- Legetjenestene sikres
- Omlegging av lavterskeltilbud med større grad av brukerstyring og frivillighet
- Optimalisere drift ved arealeffektivisering

Bærekraften til helse og omsorgstjenestene er kraftig utfordret bl annet rekruttering, sosial ulikhet i helse, og ved nåværende struktur.

Målsettingen ved tiltakene er å dempe veksten

Tjenesteområde

Oppvekst og kvalifisering

- Prioritere kjerneoppdraget og de viktigste arenaene for barn og unge
- Opprettholde allerede igangsatte satsinger for tidlig innsats og forebygging
- Effektivisere, samordne og omstrukturere støttetjenestene
- Digitalisering barnehager og skole
- Tilskudd til private barnehager øker
- Utrede endringer i skolestruktur
- Langestrand og Hvarnes skole foreslås nå
- Legge ned Hvarnes barnehage

Tjenesteområde

Eiendom og teknisk drift

- Det investeres for 2,7 milliarder i 4-års perioden. Store investeringer på vann- og avløp (blant annet anlegg for sekundær- og nitrogenrensing på Lillevik og nytt renseanlegg i Kvelde).
- Oppgraderinger av vann- og avløpsnettet fortsetter, bl.a for å redusere lekkasje av vann og unngå utslipp av avløpsvann)
- Investeringene medfører kraftige gebyrøkninger for innbyggerne i årene fremover
- Asfaltbudsjettet foreslås redusert med 10% og det samme gjelder for vedlikehold av formålsbygg.
- Konsekvensen er at vedlikeholdsetterslepet øker.
- Avvikle dykkerberedskapen

Tjenesteområde

Verdiskaping og stedsutvikling

- Styrke Larviks bo- og næringsattraktivitet
- Sette kraft bak vedtatt byutvikling
- Løfte Larviks posisjon og attraktivitet som regionby
- Fremme innbygger-initiert lokalsamfunnsutvikling
- Være en brobygger mellom frivillig sektor, offentlig sektor og næringsliv
- Bruke kultur og kulturminner for å styrke by- og stedsutviklingen
- Samferdselssatsing - Bypakke Larvik, InterCity, Nasjonal transportplan
- Larvik leverer
- Vannforvaltning og vern av dyrka mark

Larvik
kommune

Idretts

Interne funksjoner/fellestjenester

Sikre helhetlig styring og utvikling i Larvik kommune og støtte tjenesteområdene i deres arbeid med leveranser til innbyggere, gjester, samfunns- og næringsliv.

Foreslår omfattende kutt i Felles stab og støtte.

Prioritere og legger til rette for at Larvik kommune:

- Har sikker og stabil drift på alle IT-løsninger
- Leverer forsvarlige stab- og støttetjenester til organisasjonen
- Sørge for forståelig og korrekt informasjon både eksternt og internt
- Ha et effektivt styrings- og rapporteringssystem
- Bidra så langt det lar seg gjøre for innovasjon i utvikling av tjenestene våre
- Fortsatt sikre drift, og sørge for nødvendige investeringer innenfor Larvik kirkelige fellestjenester

Larvik
kommune

Prioriterte utviklingsprosjekt

Utredning tiltak for lokalsamfunnsutvikling

- Vi må utløse økt kraft og kapasitet i lokalsamfunnene som styrker velferd og lokaldemokrati.
- Syv vedtatte nærmiljø
- Lokalsamfunnenes kraft
 - motivasjon og dedikasjon
 - næringsutvikling
 - relasjonsbygging
- Systematisk samhandling
 - frivillighet
 - lokal tjenesteproduksjon
 - samskaping
- Folkehelse der du bor

Larvik
kommune

Finansieres
innenfor
eksisterende
ramme og
ressurser

Satsing på samferdsel

- Bypakke Larvik, Inter City. regionbysamarbeidet, Nasjonal transportplan
- Premiss for fremtidig verdiskaping og bærekraftige løsninger for fremtidig nærings- og byutvikling, folkehelse, klima og miljø
- Viktige avgjørelser faller i 2024

Finansieres fra disposisjonsfond:

18 millioner kroner for perioden
2022–2027

Videreføre
satsingen

Struktur

Institusjoner med heldøgns bemanning

**Utvide kapasitet og få større fag
og kompetansemiljøer:**

Følge opp vedtak for etablere 96
nye plasser

Utvide kapasitet på Tjølling

**Omstille mindre sykehjem
til andre formål**

Konkrete forslag i dette
strategidokument

Det varsles samtidig en helhetlig
strukturgjennomgang 1.halvår 2024

Flere under samme tak

Bedre kvalitet ved å samle
avlastningstilbudet til barn og unge med
spesielle behov under samme tak

Flere unge funksjonshemmede skal flytte
hjemmefra - 12 nye ungdommer har gått
sammen for å etablere enda et nytt
borettslag på samme lest som Fagerli
terrasse

Ytterlige 8 med store hjelpebehov skal også
flytte hjemmefra i perioden og det skal
utredes hva som vil være en god samlet
tjeneste for denne gruppa

Øke tjenestene til sterkt økende antall hjemmeboende eldre over 80 år

Utvide dagsentertilbud og avlastningstilbud som utsetter behov for sykehjemsplass betydelig, gir bedre livskvalitet og bidrar til god pårørendeomsorg

Ytterligere styrking for å gi tilbud om hjemmetjenester til sykere pasienter med store omsorgsbehov

Offensiv bruk av omsorgsteknologi for å redusere behovet for et forventet økende tjenestebehov

Våre unge

- Budsjettet til lærlinger ble styrket med 2,2 mill kr i 2022 og med 4,4 mill i 2023 fra 2021 nivå.
- Dette har medført at det nå totalt sett er 57 lærlingplasser i 2022 mot 47 lærlingeplasser i 2021.
- Fra høsten 2023 er planen å øke til 67 lærlingplasser og ytterligere styrking med 2,2 mill kr fra 2024.
- Det medfører at antall plasser øker til 77 fra 2024.

Larvik
kommune

Totalt
14,1 mill til
lærlinger i
2023

Oppvekstreformen og forebyggende plan

“Kommunen skal fremme gode oppvekstsvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsvansker. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier.”

Vi må:

- Forsterke universell forebygging
- Vi må få til å jobbe annerledes med barn, unge og familier som har opphopning av risikofaktorer og dermed komplekse behov
- Vi tester konkret nye tilnærmingsmåter

Finansieres
innenfor
eksisterende
ramme

Ung Arena

- Skal gi integrerte tjenester for ungdom i alderen 13-24 år i ett tilbud
- Råd og veiledning innenfor psykisk helse og rus, samt praktisk hjelp
- Tilbud om Rask psykisk helsehjelp (RPH)
- Etterhvert også legge Ungdommens helsestasjon dit
- Samarbeid også med sykehuset i Vestfold ift deres tjenester
- Åpner i midlertidige lokaler i Brannvaktsgate årsskiftet 2023/24

Finansieres
innenfor
eksisterende
rammer

Byutviklingsprogram

Byutviklingsprogrammet er vedtatt som en handlingsplan for Sentrumsstrategien og KDP Larvik by.

Pågående prosjekter i programmet:

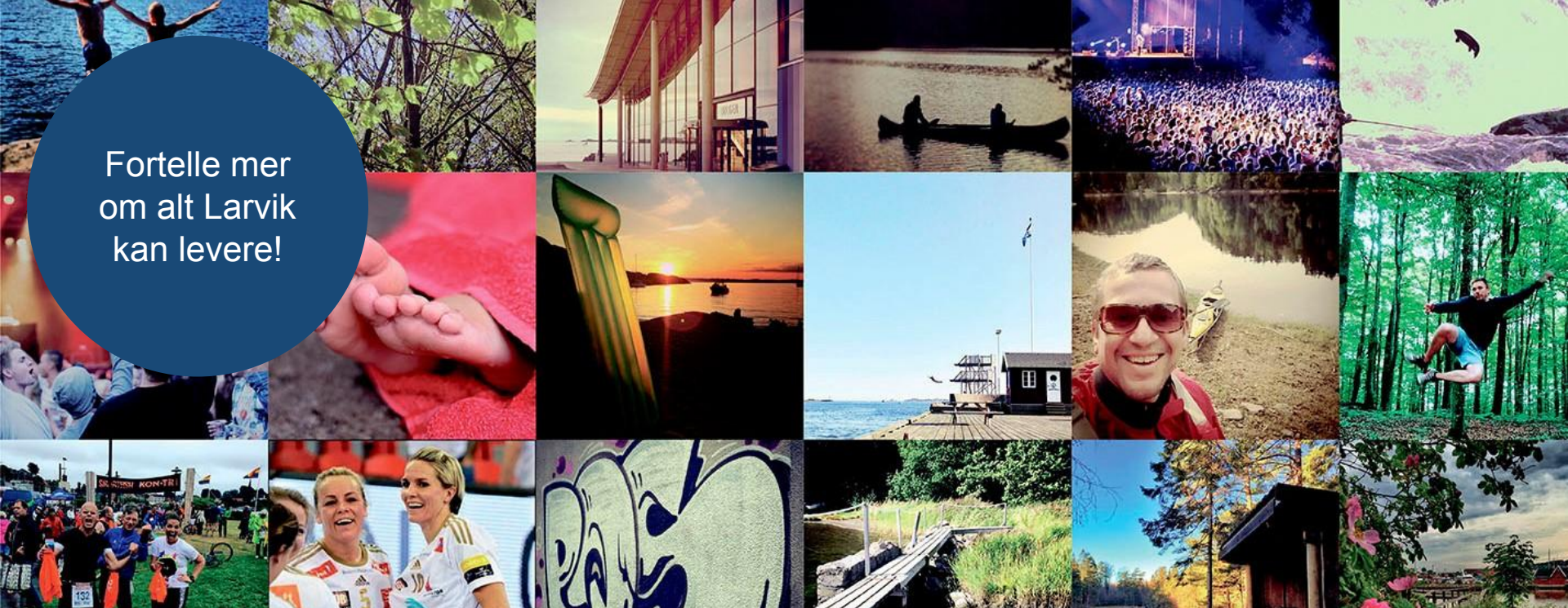
- Gangbro og byheis/trapp
- Tollboden og Fiskerhavn
- Bibliotek
- Larvik Museum og Herregårdshagen: Akantus
- Mindre sentrumstiltak

Prioritering av nøkkelprosjekter vil bli presentert for ny politisk behandling tidlig vår 2024.

19 mill kr i
perioden
til 2027

28 mill kr
i eksterne
bidrag

Fortelle mer
om alt Larvik
kan levere!

Samarbeid med Larvik næringsforening for å få flere
mennesker og virksomheter til å flytte til Larvik

Larvik leverer

Klimabudsjett

- Et styringsverktøy for målrettet jobbing for kutt i klimagassutslipp
- Kun klimatiltak hvor kommunen har konkrete virkemidler og økonomiske midler
- Å nå målene vil kreve en betydelig økt nasjonal innsats

Redusere
utslipp >
50% innen
2030

Rehabilitering, vann og avløp

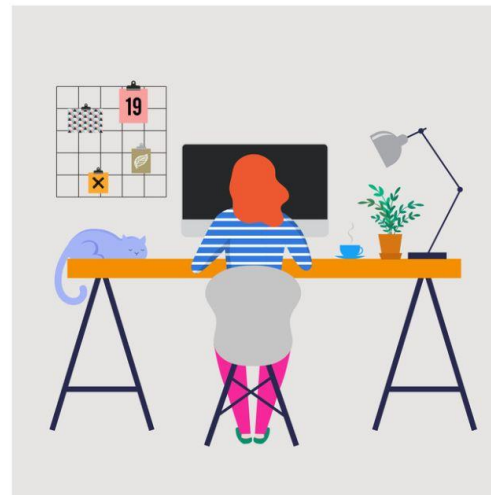
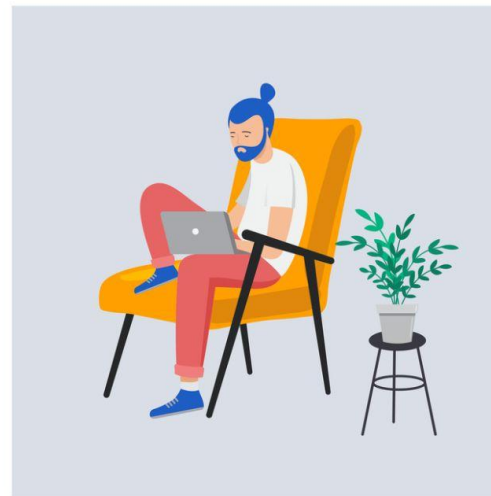
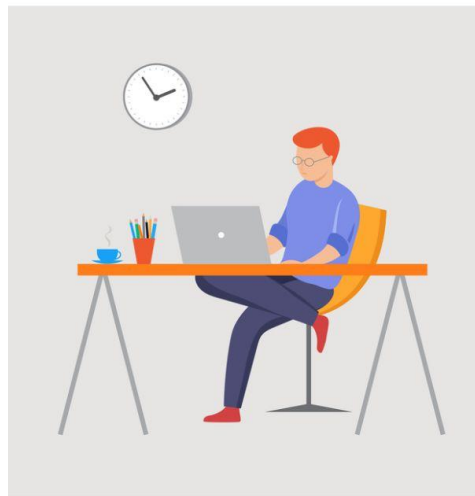
- Viktige tiltak for å sikre vannforsyning, avløpshåndtering og belastninger som følge av endret klima.
- Gebyrene øker

100 mill/år
Rehabilitering
av vann og
avløp

Digital samhandling

- Innbyggere, foreninger- og næringsliv skal få utført sine tjenester i en digital døgnåpen forvaltning.
- Sørge for at kommunen drives så effektivt som mulig ved at interne arbeidskrevende prosesser digitaliseres.
- Ta i bruk nye digitale verktøy for innbyggerinvolvering.

Løses
innenfor
eksisterende
rammer

Kapasiteten på informasjonssikkerhet, samfunnssikkerhet og beredskap er økt

- Endret sikkerhetspolitisk situasjon i verden skaper usikkerhet
- Klimaendringer gir mer ekstremvær

Tydeligere
og forsterket
trusselbilde

Vi må sikre trygge
lokalsamfunn og egen
tjenesteproduksjon, i
en mer krevende tid

Eiendomsskatt, omstilling og kutt for nødvendige investeringer og forsvarlig drift

LAV INNTEKT

Larvik kommune er en lavinntektskommune kompensert til 94% av landsgjennomsnittet (skatt og rammetilskudd)

HØY GJELD

Larvik kommune har høy gjeldsgrad (91,7% mot anbefalt 75% – som ville redusert belastningen på våre driftsbudsjett med over 35 mill i året)

DYR STRUKTUR

Larvik kommune har 12 helseinstitusjoner, 5 av 19 barnehager har 1-2 avdelinger og 6 av 14 barneskoler har 1 parallell

EFFEKTIV DRIFT

Larvik kommune drifter effektivt, på 12 plass i landet, men må fortsatt omstille og effektivisere

ØKTE BEHOV

Antall innbyggere med behov for institusjon og hjemmetjenester vil doubles neste 20 år
Fallende barnetall i 23 år

ØKTE KOSTNADER OG RENTER

Prisvekst øker med 30 mill i 2024. Strømutgiftene økt med 47 mill og rentekostnadene med 147 mill siden 2020.

BEHOV FOR INVESTERINGER OG ØKT BEMANNING

Larvik kommune må rekruttere for å bemanne sykehjem og hjemmetjenester

EIENDOMSSKATT, KUTT OG "BÆREKRAFT 2030"

Råd

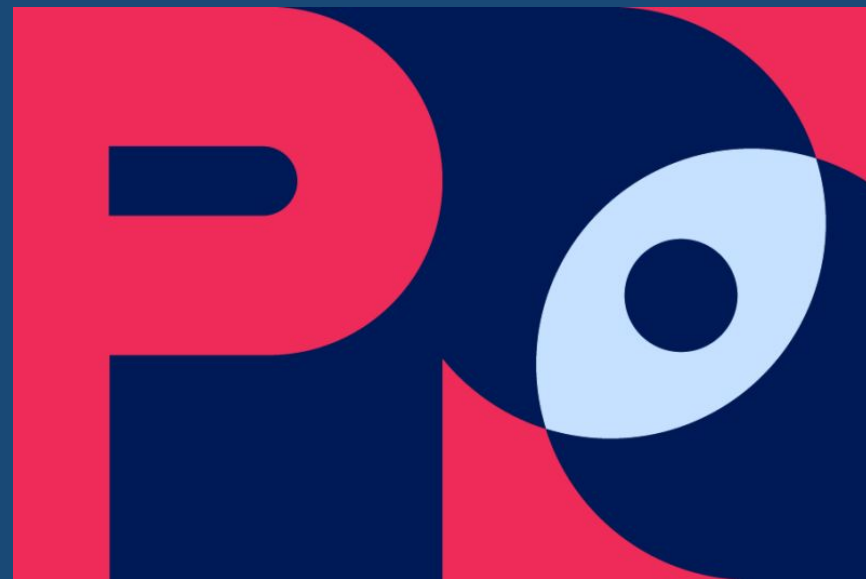

Forslagets svakheter

- Finansielt svakt. Risiko knyttet til prisvekst, skatt og renter.
- Behov for å investere mer i de ansatte for å møte fremtidens krav for å beholde og rekruttere
- Redusert forebyggende og tidlig innsats
- Vi vedlikeholder vei-, og byggkapitalen for dårlig
- Redusert kapasitet til omstillings- og utviklingsarbeid
- Svak innsats for klima og miljø
- For svak dreining av ressurser til Helse og mestring
- Antatt prisvekst høyere enn forventet effektiviseringstakt

**Vi må endre måten
vi endrer Larvik på**

Larvik
kommune

Økonomisk situasjon og
nærmere om forslaget

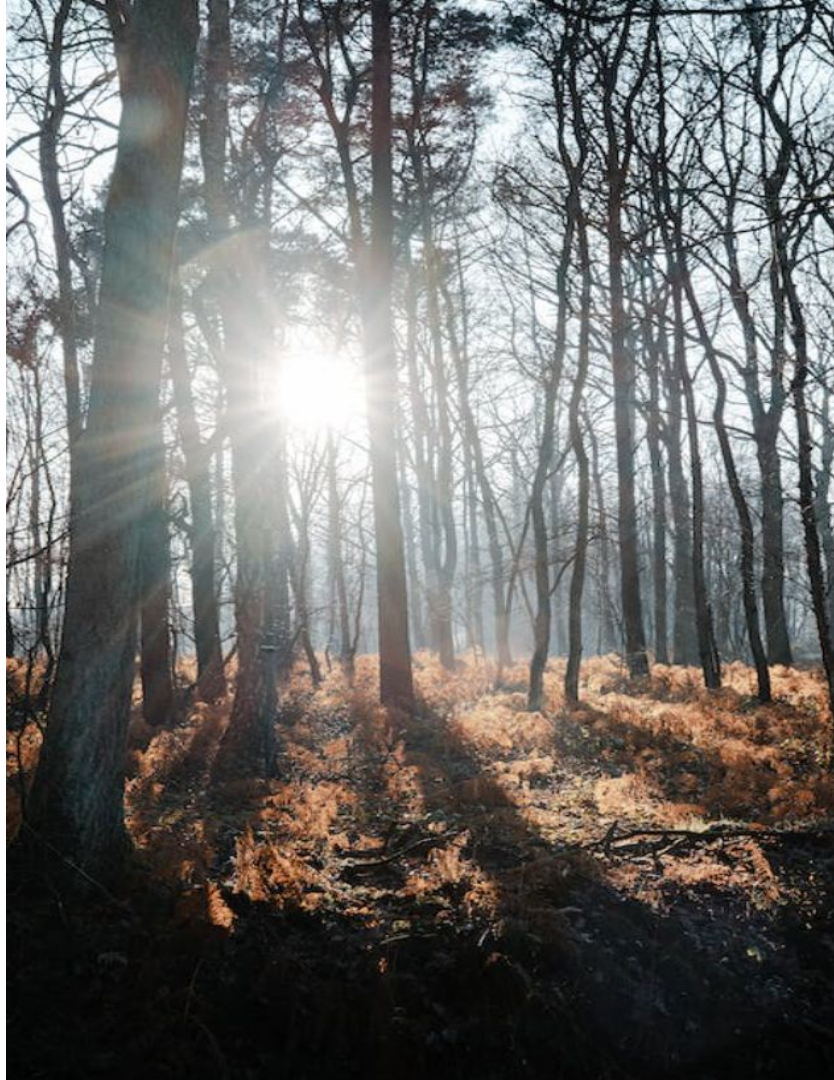
Strategidokument 2024-2027

- Utgangspunkt og forutsetninger
- Økonomiske hovedtall
- Investeringer, finanskostnader, lånegjeld, disposisjonsfond
- Status de 4 finansielle styringsmålene

Vanskelig utgangspunkt for å lage et finansielt robust budsjett

- For høy fart generelt på kostnadsveksten
- Høyeste rentenivå på 15 år, høy lånegjeld og kortere avdragstid på lån
- Kraftig økning i pensjonskostnader
- Høye strømpriser
- Ingen drahjelp fra statsbudsjettet, tvert i mot!
- Mangel på fri del i disposisjonsfond
- MEN: har mye penger å levere gode tjenester til innbyggerne

Forutsetninger

- Rammetilskudd + Inntekts- og formueskatt er budsjettert som i statsbudsjetter
 - Økning i etterfølgende år med 1 % realvekst – som tidligere
- Forventet lønnsvekst på 4,9 % i 2024 er kompensert
- Statlige satsinger og endringer i statsbudsjettet er lagt inn i forslaget med beregnet virkning for Larvik kommune
- Satsen for eiendomsskatt satt til 2 promille i 2024, 3 i 2025 og 4 årene deretter
- Rente 5,2 % i 2024, 4,8 % i 2025, 4,2 % i 2026 og 4,1 % i 2027
- Pensjon budsjettert etter anslag fra KLP/SPK i 2024 med 1 % realvekst i etterfølgende år
- Betalingssatser øker generelt med kommunal deflator (lønns- og prisstigning) på 4,3 %
- Kommunal avgifter bolig over 70 kvm øker med kr 2 679 (eks mva) eller 24,2 %. Inkluderer forslag om at lån for å dempe veksten i VAR-gebyrene 2023-2026 (KST- 176/22) tilbakebetales i 2024.

Abonnement	Larvik 2022	Larvik 2023	Larvik 2024
Vann bolig over 70 kvm.	2 607	3 160	4 392
Avløp bolig over 70 kvm.	3 611	4 633	6 439
Renovasjon	3 048	3 267	2 908
Sum bolig over 70 kvm.	9 266	11 060	13 739

Næringsseiendommer har ikke renovasjon fra Larvik kommune. Deres VA gebyr øker med 39%.

De store tallene for 2024

Tall i mill kr	Oppr bud 2023	Forslag 2024	Endring	Endring %
Frie inntekter (skatt + ramme)	-3 129	-3 395	-265	8,5 %
Eiendomsskatt	-33	-86	-53	160,6 %
Sum driftsinntekter	-4 140	-4 495	-355	8,6 %
Lønnsutgifter	2 134	2 285	151	7,1 %
Kjøp av varer og tjenester	1 007	986	-21	-2,1 %
Sum driftsutgifter	4 142	4 377	235	5,7 %
Brutto driftsresultat	2	-118	-120	
Renter og avdrag	336	403	67	20,1 %
Netto finansutgifter	314	353	40	12,6 %
Netto driftsresultat (underskudd)	116	26	-90	-77,8 %

De store tallene for 2024-2027

Tall i mill kr	2024	2025	2026	2027
Frie inntekter (skatt + ramme)	-3 395	-3 429	-3 463	-3 498
Eiendomsskatt	-86	-129	-172	-172
Sum driftsinntekter	-4 495	-4 551	-4 628	-4 663
Lønnsutgifter	2 285	2 263	2 254	2 339
Kjøp av varer og tjenester	986	979	974	973
Sum driftsutgifter	4 377	4 349	4 336	4 422
Brutto driftsresultat	-118	-201	-292	-241
Renter og avdrag	403	428	455	479
Netto finansutgifter	353	381	411	436
Netto driftsresultat	26	-30	-90	-14
Netto driftsresultat %	-0,6 %	0,7 %	1,9 %	0,3 %
Netto driftsresultat uten eiendomsskatt	112	99	82	158

Netto rammer - Tjenesteområder

Tall i mill kr	Oppr bud 2023	Forslag 2024	Endring	Endring %
Sentrale poster	15	-0	-15	-100,0 %
Interne funksjoner	191	195	4	1,8 %
Helse og mestring	1 222	1 305	83	6,8 %
Oppvekst og kvalifisering	1 276	1 384	108	8,5 %
Verdiskaping og stedsutvikling	132	134	2	1,8 %
Eiendom og teknisk drift	135	112	-22	-16,4 %
Sum netto rammer	2 970	3 131	160	5,4 %

Investeringer – VAR

- betales av innbyggerne over mange år

- 3 store prosjekter
 - Kvelde avløpsrenseanlegg, Lillevik RA – sekundærrensing og nitrogenfjerning, Overføringsledning fra Seierstad til Fagerli
 - Over 1,2 mrd kr de neste seks årene

Hovedprosjekt, tall i mill kr	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Totalt
01586 Nedgravde containere for hytterrenovasjon	0	9	9	0	0	0	0	0	18
01588 Utplassering av brannsikkert renovasjonsutstyr	1	1	0	0	0	0	0	0	2
01652 Kvelde avløpsrenseanlegg	89	100	1	0	0	0	0	0	191
01685 Lillevik RA - sekundærrensing og nitrogenfjerning	155	200	200	150	150	23	0	0	878
01716 Nytt vannverk (eget) - overføringsledning fra Seierstad til Fagerli	2	100	54	0	30	0	0	0	186
01901 Rehabilitering vann	55	56	67	59	60	61	62	63	482
01903 Rehabilitering avløp	70	67	64	67	67	68	69	70	540
Totalsum VAR-investeringer	372	534	396	275	306	151	130	132	2 296

Kjerneinvesteringer

- *betales av kommunekassa (renter, avdrag, fond)*

- 4 store prosjekter i 2024
 - Stavern skole, Nye heldøgns omsorgsplasser, Gamle Mesterfjellet skole, Rehabilitering kirkegårder (Undersbo)

Hovedprosjekt, tall i mill kr	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Totalt
04851 Stavern skole - rehabilitering	64	0	0	0	0	0	0	0	64
04887 Nye heldøgns omsorgsplasser	39	0	0	0	0	0	0	0	39
04170 Rehabilitering Gamle Mesterfjellet skole	35	41	0	0	0	0	0	0	76
05120 Rehabilitering kirkegårder	31	24	3	3	3	0	0	0	64
Delsum	170	65	3	3	3	0	0	0	244
Totalsum alle kjerneinvesteringer	324	265	252	280	255	188	114	107	1 786

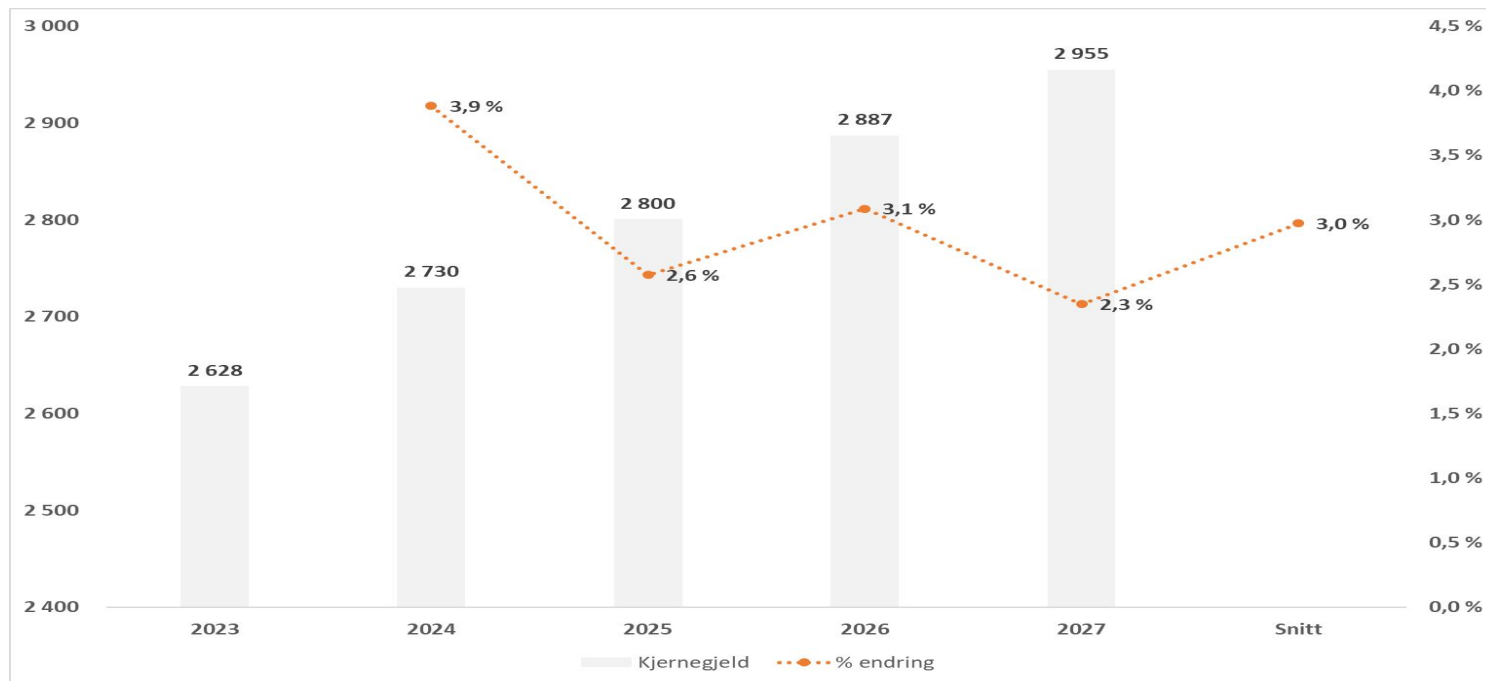

Investeringer - totalt 2024-2031

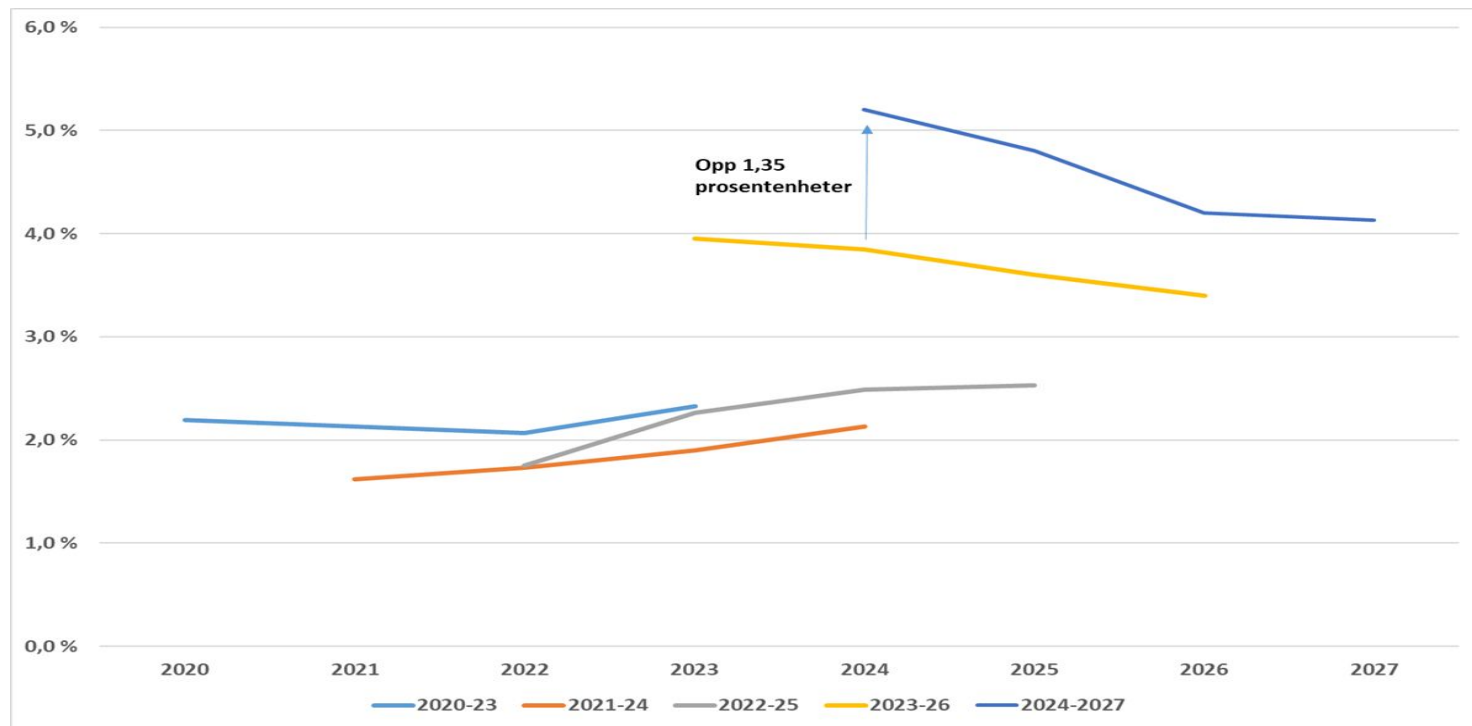
Tall i mill kr	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Totalt
Totalsum VAR-investeringer	372	534	396	275	306	151	130	132	2 296
Totalsum kjerneinvesteringer	324	265	252	280	255	188	114	107	1 786
Totalsum alle investeringer	696	799	648	555	561	339	245	239	4 082

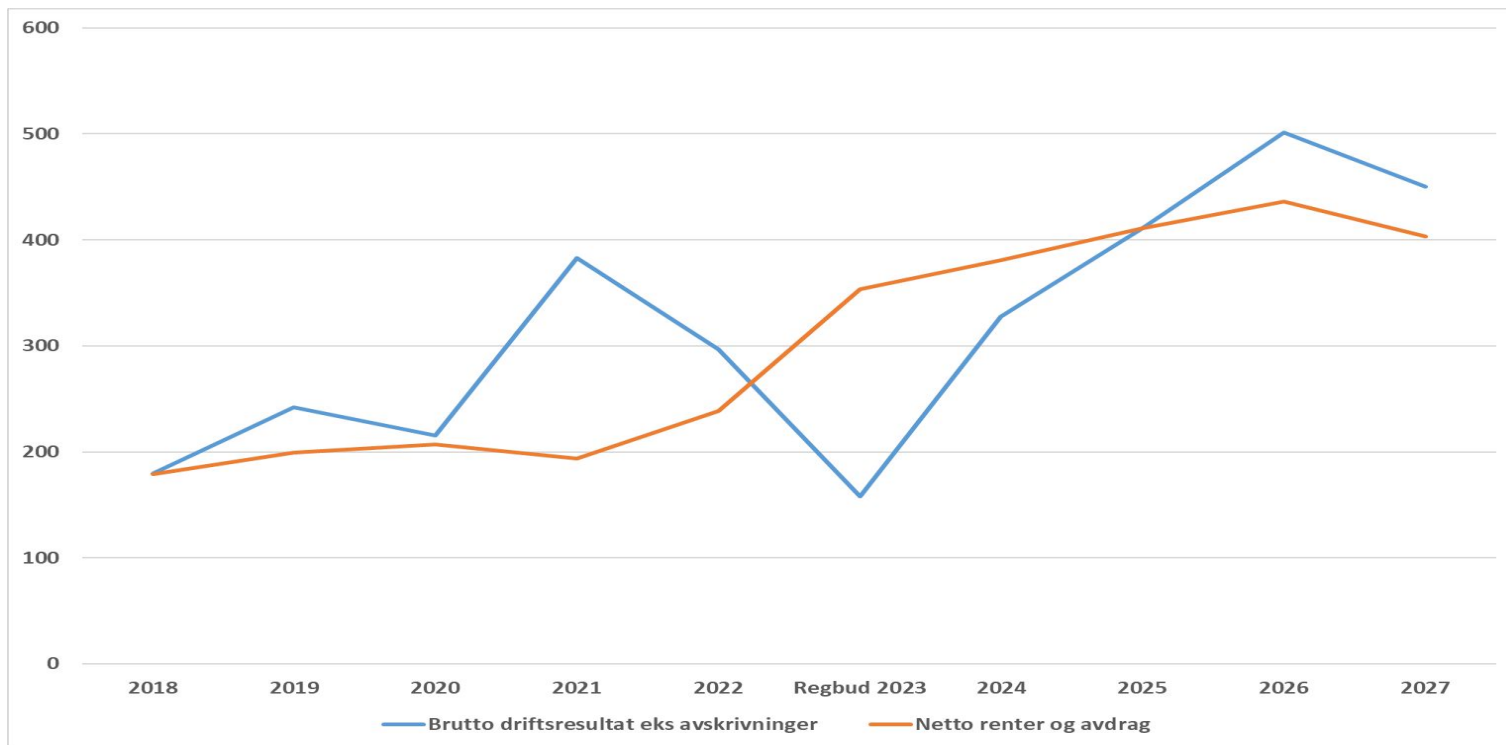
Handlingsregelen: vekst kjernegjeld < vekst frie inntekter (2024: 3,9 % < 6,1 %), i mill kr

Rentesats 2024 – 2027 vs tidligere år

Renter & avdrag spiser opp Brutto driftsresultat, i mill kr

Disposisjonsfondet - fri del

- En gjennomgang av fondet viser at det den frie delen var 271 mill kr pr 2022 og ikke 375 mill kr som rapportert = 104 mill kr lavere
 - En stor andel av midlene i den frie delen av disposisjonsfondet var allerede merket en rekke prosjekter og formål
- I tillegg over 220 mill kr vedtatt brukt i budsjettet for 2023
 - Saldere drift + egenfinansiering investeringer
- Ytterligere disponeringer vedtatt gjennom året
- Pr nå: den frie delen nesten brukt opp

Saldere drift i 2024 og finansierte investeringer

- Mangler frie fondsmidler
- Foreslår derfor å frigjøre en større andel av vedtatte (merkede) prosjekter som har ligget i den frie delen av disposisjonsfondet, tot ca 58 mill kr
 - Negative konsekvenser da prosjektene ikke videreføres
 - Prosjekter tilhørende tjenesteområdet Verdiskaping og stedsutvikling påvirkes spesielt av dette
 - Liste vil fremkomme i saken

Status 4 finansielle styringsmål

- Handlingsregel lånegjeld: vekst kjernegjeld < vekst frie inntekter. Minst 15 % egenfinansiering. OK vekst og egenfinansiering innenfor i 2024 og 2025.
- Netto driftsresultat på 1,5 % skal nås i løpet av strategidokumentperioden. Ikke i tråd med vedtatt mål, med unntak av 2026 (1,9 %)
- Disposisjonsfond: den frie delen skal være på minst 5 % av driftsinntektene. Ikke oppfylt i perioden.
- Kjernegjeld skal på sikt ikke utgjøre mer enn 70 % av de frie inntektene. Oppfylles ikke i perioden 2024-2027.

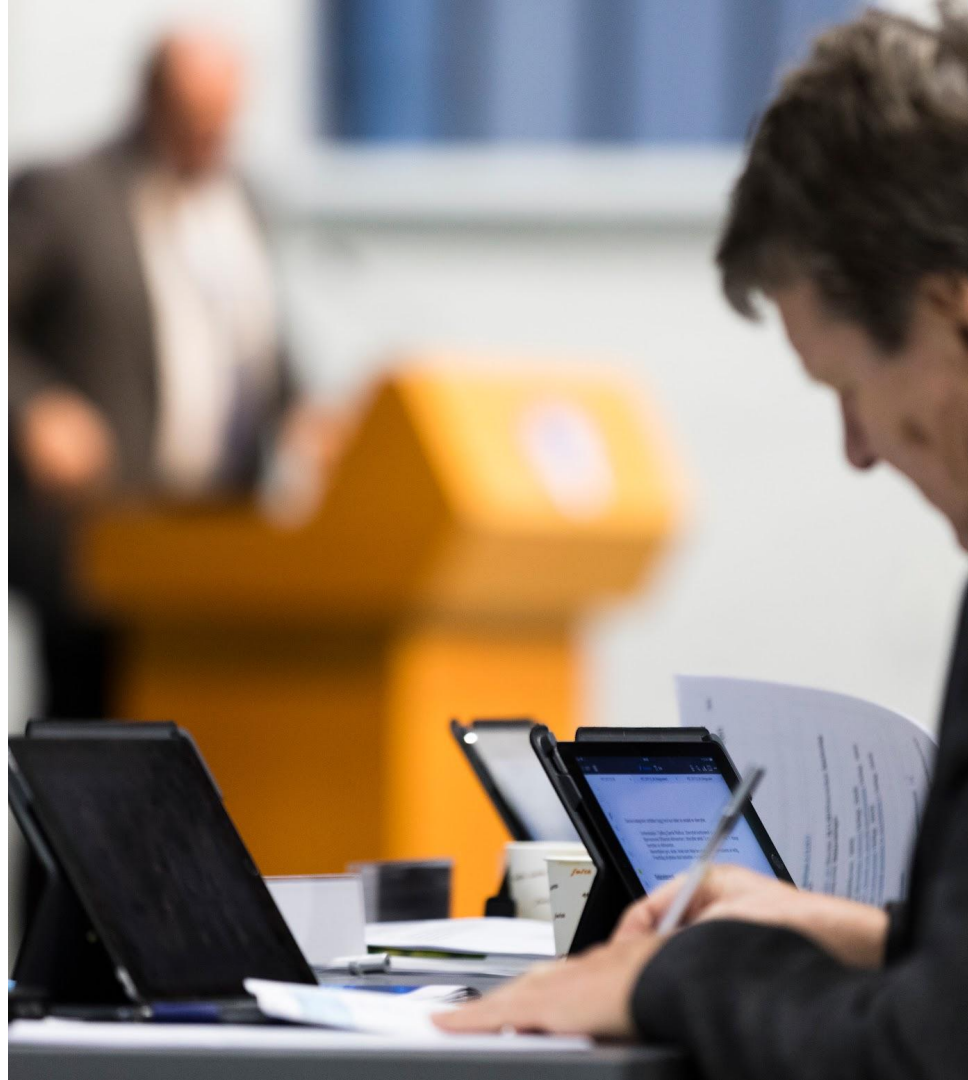

Det går an å gjøre det bedre enn
budsjettert!

Videre behandling, tilgjengelig materiale og spørsmål

- Sak “Strategidokument 2024-2027” sendes ut 9. nov.
- Rådene tirsdag 21. nov.
- Hovedutvalg onsdag 22. nov.
- Formannskapet onsdag 29. nov.
(høring i 14 dager)
- Kommunestyret onsdag 13. des.

Opprydding på nyåret - som i tidligere år

- Statsbudsjettet vedtas endelig tett innpå jul.
- Konsekvenser av statsbudsjett tas inn i strategidokumentet gjennom egen sak tidlig i 2024.
- I denne saken tas også enkeltheter i kommunestyrets vedtak opp, dersom det er uklarheter knyttet til vedtak, finansiering eller gjennomføring.

Strategidokumentet – hvor?

Strategidokument i PDF- og WEB-versjon ligger på hjemmesiden (WEB-versjonen anbefales) Det ligger sammen med vår ganske omfattende analyse av tjenester her:

<https://www.larvik.kommune.no/administrasjon/planer-og-strategier/strategidokument/>

Strategidokument 2024-2027 Larvik kommune

Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplan

Kommunedirektørens forslag

Spørsmålsordningen

Vi kjører vår etablerte spørsmål/svar-ordning slik:

- Alle medlemmer i politiske organer som behandler forslaget kan stille spørsmål.
- Konkrete spørsmål (ikke utredninger) sendes direkte til:
atle.willems@larvik.kommune.no
- Alle spørsmål offentliggjøres på kommunens hjemmeside hver fredag. Siste gang fredag 8. desember.
- Gruppeledere: koordinere gjerne spørsmål fra eget parti.

Eventuell logg over oppdagede feil og rettinger i Strategidokumentet legges også samme sted

*Du vet når en tulipan henger med huet,
og så trækker du den inn blant de andre
for at den skal stå oppreist.*

Et sånt samfunn vil jeg ha.

Ingrid Ovedie Volden